

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องค่านิยมที่มีต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการศึกษาจากแนวคิด ความเชื่อ จากมุมมองของ นักเรียนกลุ่มศึกษากลุ่มหนึ่ง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เห็นภาพรวมของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาปรับเปลี่ยนแนวคิด และค่านิยมของ นักเรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ที่มีต่อการเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ตลอดจนนำข้อมูล ที่ได้มาปรับใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่ประสงค์จะสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่มีต่อการเรียนกวดวิชา โดยศึกษาในแง่ของ สภาพเงื่อนไขและความจำเป็นต่อการเรียนกวดวิชา กระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา รวมทั้งค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพราะต้องการข้อมูลที่อยู่ในรูปของ ความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีต่อการเรียนกวดวิชา โดยมุ่งเน้นกลุ่มศึกษาหลักคือ นักเรียนที่เรียนกวดวิชา และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชา ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะต้องอาศัยข้อมูล จากแหล่งที่ต่างกันมาตรวจสอบซึ่งกันและกัน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความตรงตามสภาพที่แท้จริงมากที่สุด การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สมัครเรียนกวดวิชาในคอร์สเตรียมตัวสำหรับสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ระหว่างเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม 2542 รวม 6 เดือน จำนวน 10 คน ในโรงเรียนกวดวิชา หาดใหญ่ติวเตอร์ และโรงเรียนกวดวิชาปริญญา กวดวิชา กลุ่มที่สอง คือกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 7 คน กลุ่มอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนกวดวิชา รวม 4 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ 3 วิธีการหลัก คือ (1) การสังเกตพฤติกรรมการเรียนกวดวิชาของ

นักเรียนกลุ่มศึกษา (2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Questionnaire) เป็นเพียงแนวคำถาม (Interview Guide) ในการสัมภาษณ์เท่านั้น เพื่อตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการกับนักเรียนกลุ่มศึกษา กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียน กวดวิชาและโรงเรียนมัธยมศึกษา และ (3) การศึกษาเอกสาร บทความ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างมาทำการวิเคราะห์ โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามหัวข้อวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีแบบสามเส้า (Triangulation) โดยพิจารณาถึงเวลา สถานที่ บุคคล หากข้อมูลต่างกันด้วยเวลา สถานที่ และบุคคล ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ หลังจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ เปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) นำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละหัวข้อในเชิงพรรณนา (Descriptive)

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทั้ง 3 ประการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาสภาพเงื่อนไข และความจำเป็นในการเรียน กวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ” ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า

สภาพเงื่อนไขและความจำเป็นที่นักเรียนกลุ่มศึกษาต้องเรียนกวดวิชามาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ประการคือ

1.1 ปัจจัยทางด้านตัวนักเรียนเอง

1.1.1 ความต้องการเป็นผู้ชนะในการสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อใน

มหาวิทยาลัยของรัฐ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในสังคม จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนทุกคนต่างวางเป้าหมายของการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น ต่างเชื่อว่าการมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั้นหมายถึงความสำเร็จทางการศึกษา และนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต มากกว่าคนที่ไม่ได้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อตนเองและครอบครัว ดังนั้นการเรียนกวดวิชาจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่อาจทำให้ตนเองมีความพร้อม และมีโอกาสมากขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยซึ่งมีสูงขึ้นในทุกปี

1.1.2 การเลือกคณะสาขาวิชาสำหรับการสมัครสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อใน

มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะคณะที่เป็นที่นิยมของสังคม เช่น คณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หรือสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีอัตราการสอบแข่งขันที่สูงมากเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความ

จำเป็นที่จะต้องเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น จากการศึกษพบว่า พฤติกรรมการเลือกคณะของนักเรียนส่วนใหญ่ พิจารณาเลือกคณะที่ตนเองมีความถนัดหรือสนใจเป็นพิเศษ แต่คณะหรือสาขาวิชาที่เป็นที่คาดหวังไว้ส่วนใหญ่เป็นคณะที่เป็นที่นิยมของสังคม แต่การตัดสินใจเลือกคณะใดในการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยจะพิจารณาจากความชอบของตนเอง และความเหมาะสมในสาขาวิชาชีพนั้นประกอบด้วย ในขณะที่นักเรียนส่วนหนึ่งยังไม่สามารถตัดสินใจในการเลือกคณะได้เนื่องจากคณะที่ตนสนใจและคาดหวังไว้มีการแข่งขันที่สูงมากจนต้องตัดสินใจเลือกคณะโดยการพิจารณาจากคะแนนผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1.3 อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ยังเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความจำเป็นที่ต้องเรียนกวดวิชามากขึ้น โดยเฉพาะการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน หรือรุ่นพี่ที่เคยเรียนกวดวิชาสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เชื่อว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มีส่วนมาจากการเรียนกวดวิชา นอกจากนั้นสภาพบรรยากาศในห้องเรียนที่มีเพื่อนร่วมชั้นต่างหันมาเรียนกวดวิชากันเป็นจำนวนมากทำให้ตนเองเกิดความไม่มั่นใจในความรู้ที่ตนมีอยู่ โดยเฉพาะความรู้ความสามารถของตนในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย และเกรงว่าหากตนเองไม่เรียนกวดวิชาอาจทำให้ตนเป็นผู้พ่ายแพ้ในสนามสอบแข่งขันได้ อย่างไรก็ตามบรรยากาศการแข่งขันในเรื่องการเรียนยังก่อให้เกิดการเปรียบเทียบ และแข่งขันกันเองภายในกลุ่มสูงขึ้น นักเรียนบางคนจำเป็นต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองมีคะแนนมากกว่าเพื่อนร่วมห้องโดยพยายามทำทุกวิธีการเช่น การสอบถามข้อสอบแนวข้อสอบเก่าจากเพื่อนต่างห้องที่เคยสอบ การเก็บความรู้ของตนเองไว้โดยไม่ยอมถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและขัดแย้งกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ และคุณธรรม

1.2 ปัจจัยทางด้านสังคมและผู้ปกครอง

ความต้องการของผู้ปกครอง ที่คาดหวังให้บุตรมีโอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะในคณะที่สังคมให้การยอมรับ จะสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้ปกครองและญาติ โดยเฉพาะคณะที่ผู้เรียนจบแล้วสามารถสร้างฐานะได้ในเวลาอันรวดเร็ว การคาดหวังหรือการวางแผนอนาคตทางการศึกษาให้บุตร การวางแผนเป้าหมายการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างบุตร ผู้ปกครอง และญาติ โดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีชื่อเสียงโดยพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนเหล่านั้นจากเหตุผลดังต่อไปนี้ (1) มีประวัติการก่อตั้งมานาน (2) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต (3) มีสถิติจำนวนนักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้สูงในแต่ละปี (4) โรงเรียนขนาดใหญ่มักตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน นักเรียนมีโอกาสหาแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมได้ง่าย โดยเฉพาะ

การเรียนกวดวิชา อย่างไรก็ตามความเชื่อของนักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีชื่อเสียงว่ามีจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า รวมทั้งอุปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ ที่มีเพียงพอสำหรับนักเรียน รวมทั้งการแข่งขันในกลุ่มนักเรียนจะเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแข่งขันในเรื่องการเรียนสูงขึ้น จึงน่าจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเอง ซึ่งส่งผลดีโดยตรงต่อการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

นอกจากนั้นอิทธิพลจากผู้ปกครองหรือญาติ ที่พยายามหาข้อมูลหรือแนะนำให้บุตรตนเลือกคณะตามความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคณะที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอาชีพของตนเอง หรือการเลือกมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิลำเนาภาคใต้ เพราะถือว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และให้การดูแลได้สะดวก อย่างไรก็ตามการแนะนำและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกคณะจากผู้ปกครองสามารถโน้มน้าวใจให้บุตรเลือกคณะตามที่ผู้ปกครองต้องการได้ แม้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ จะยอมรับการตัดสินใจของบุตรในการเลือกคณะตามความต้องการของบุตรตนเอง

1.3 ปัจจัยทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัศึกษามีดังนี้

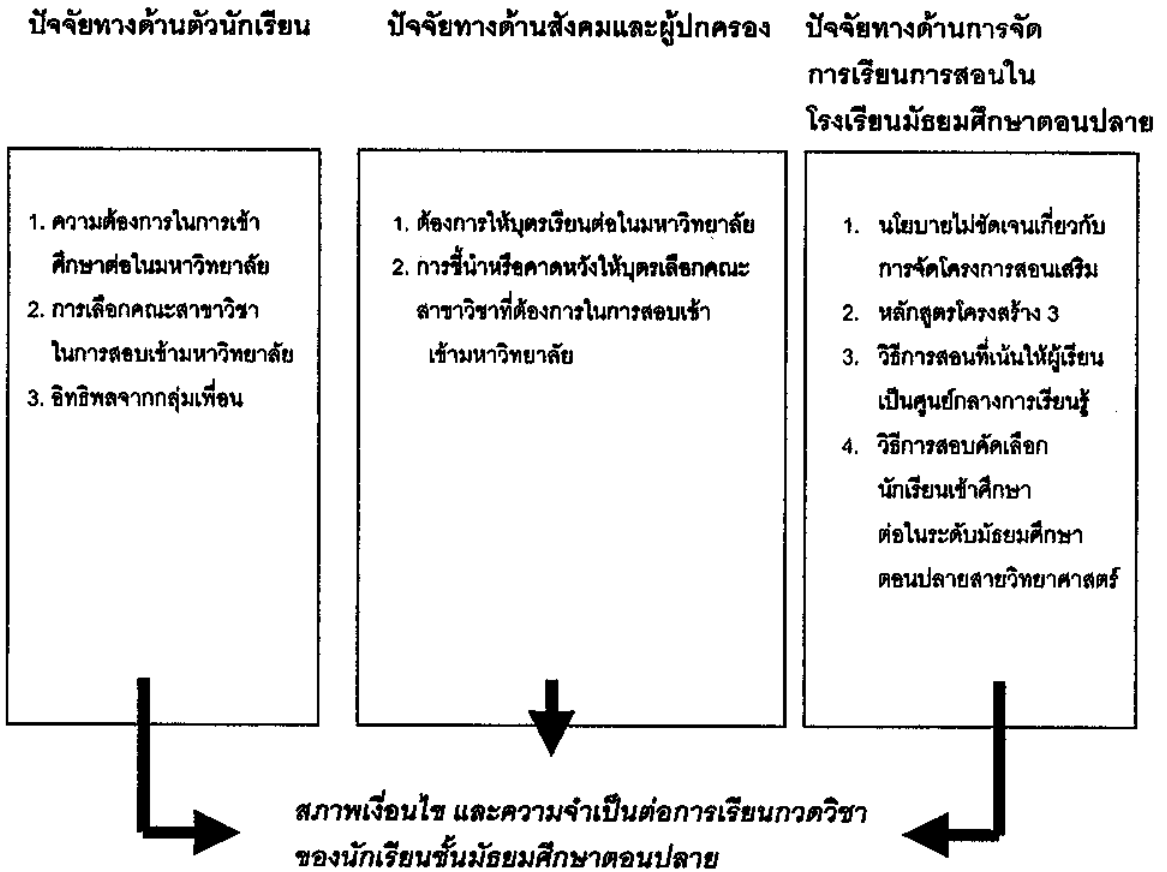
1.3.1 นโยบายไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดโครงการสอนเสริม กล่าวคือการจัดโครงการเพื่อสอนเสริมให้นักเรียนยังไม่กำหนดเวลาที่แน่นอนว่าแต่ละปีจะจัดหรือไม่ ยังขึ้นกับนโยบายของโรงเรียนแต่ละแห่ง การร่วมมือของครูผู้สอน ทำให้นักเรียนเกิดความไม่แน่ใจว่าตนเองจะมีโอกาสเรียนเพิ่มเติมหรือไม่ เพราะหากโรงเรียนไม่เปิดสอนตนอาจพลาดหวังการเรียนในช่วงดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญ สำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามเหตุผลหนึ่งที่มีการจัดโครงการดังกล่าวไม่อาจจัด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มาจากปัจจัยทางด้านผู้เรียนยังให้ความสำคัญน้อยมาก และยังขาดความเชื่อมั่นต่อครูผู้สอน ยังนิยมเรียนกวดวิชากับโรงเรียนหรือสถาบันที่เปิดสอน เหตุผลหนึ่งมาจากประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมที่ไม่ได้เน้นการสอนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของตน ที่ประสงค์จะเข้าเรียนเน้นเฉพาะแนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น

1.3.2 หลักสูตรโครงสร้าง 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนระบบการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทางโรงเรียนมัธยมศึกษาได้นำ

หลักสูตรโครงสร้าง 3 มาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนจบหลักสูตรเนื้อหาวิชาที่ต้องใช้ในการสอบได้ในเดือนตุลาคม แต่กลับพบว่าการนำโครงสร้าง 3 มาใช้ในโรงเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความจำเป็นของนักเรียนต่อการเรียนกวดวิชา ซึ่งมาจากสาเหตุดังนี้ 1. การสอนที่เร่งรีบเนื้อหาให้จบภายในระยะเวลาที่จำกัดในขณะที่เนื้อหาหลักสูตรเดิมใช้เวลาในการเรียน 6 ภาคเรียนลดเหลือ 4-5 ภาคเรียน ทำให้ครูต้องรวบรัดเนื้อหา ทำให้การอธิบายรายละเอียดของเนื้อหา และการเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายน้อยลง 2. ความแม่นยำในเนื้อหาการสอน เพราะจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนครูผู้สอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จัดใหม่ โดยเฉพาะการสอนที่ไม่ได้มุ่งประเด็นสำหรับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในตนเองว่ามีความรู้เพียงพอหรือไม่สำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงแสวงหาโรงเรียนเรียนกวดวิชา เพื่อช่วยเพิ่มเติมความรู้ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น

1.3.3 วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แม้นวิธีการดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองก็ตามแต่กลับไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนยังมีความรู้และเข้าใจบทบาทของตนเองไม่ชัดเจน ประสิทธิภาพการสอนยังขึ้นกับผู้สอนแต่ละคน นอกจากนั้นการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ประกอบกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการความรู้ที่สำเร็จรูปเพื่อใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้ขาดความสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อฝึกและพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

1.3.4 วิธีการสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ ทางโรงเรียนจะพิจารณา จากคะแนนการสอบคัดเลือกรวมเพียงอย่างเดียว ดังนั้นนักเรียนที่มีโอกาสเข้าเรียนส่วนหนึ่งไม่มีจินตภาพในการเรียนวิทยาศาสตร์ ขาดความสนใจในการเรียนรู้ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่มาด้วยค่านิยมที่ว่าคนที่เรียนสายวิทยาศาสตร์มีโอกาสในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยสูง มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพสูงกว่าการเรียนในสายวิชาชีพ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 สภาพเงื่อนไข และความจำเป็นต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. “เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชาการเลือกรายวิชาเรียน การเลือกสถานที่เรียน การเลือกอาจารย์ผู้สอน”

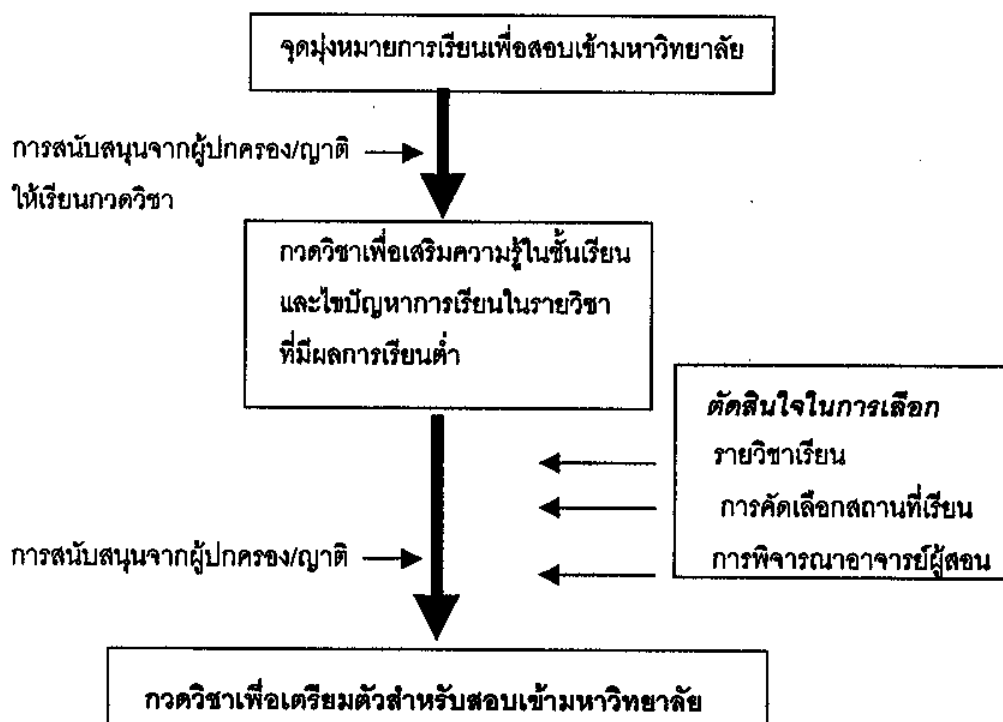
ผลการศึกษสามารถสรุปโดยแยกตามแต่ละประเด็นดังนี้

2.1 จุดเริ่มต้นของกระบวนการตัดสินใจเรียนกวดวิชาเริ่มก่อตัวขึ้นพร้อม ๆ กับการวางแผนเป้าหมายของการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย และจะเริ่มชัดเจนขึ้นเมื่อนักเรียนศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การตัดสินใจเรียนกวดวิชาในช่วงแรกมุ่งหวังเพื่อเพิ่มเติมหรือเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีความเข้าใจขึ้น ในขณะที่นักเรียนบางคนมีการเรียนเพิ่มเติมโดยการรวมกลุ่มเพื่อนเพื่อจ้างครูมาสอนเพิ่มเติมหลังเลิกเรียน ผลการเรียนรู้ในช่วงดังกล่าวมักส่งผลให้คะแนนสอบในชั้นเรียนดีขึ้น พฤติกรรมการเรียนกวดวิชาจึงดำเนินมาตลอด จนถึงการเรียนรู้เพื่อเตรียมตัว

สำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามอิทธิพลจากผู้ปกครองรวมทั้งการสนับสนุนจากญาติในเรื่องค่าเล่าเรียน ค่าที่พัก หรือแม้แต่สภาพการแข่งขันในชั้นเรียนที่มีสูงมาก รวมทั้งจำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยที่มีจำนวนสูงขึ้นในทุกปีการศึกษา เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ตัดสินใจเรียนกวดวิชาในคอร์สเตรียมตัวสำหรับสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ง่ายขึ้น

2.2 การเลือกรายวิชาเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ยังคงเลือกเรียนในรายวิชาที่ต้องอาศัยทักษะการคิดแก้ปัญหาโจทย์เป็นหลัก ได้แก่ รายวิชาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี นอกจากนี้ยังพบว่า รายวิชาที่นักเรียนเลือกเรียนจะมากขึ้นเรื่อย ๆ จากระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 เรื่อยมาจนถึงคอร์สเพื่อเตรียมตัวสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าเรียนในคอร์สดังกล่าวพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีแนวโน้มการตัดสินใจเลือกรายวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาที่อาศัยทักษะการจำ เช่น วิชาชีววิทยา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ มากขึ้น อันเนื่องมาจากการคิดคะแนนสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องอาศัยการรวมคะแนนจากการสอบในทุกรายวิชา ข้อสังเกตจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า รายวิชาที่นักเรียนเลือกเรียนในคอร์สดังกล่าวไม่ได้หมายความว่า เป็นรายวิชาที่นักเรียนมีผลการเรียนต่ำแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นรายวิชาที่นักเรียนเชื่อว่าต้องอาศัยเทคนิคและต้องการฝึกทักษะในการแก้ปัญหามากขึ้น นอกจากนี้ผลจากการปรับเปลี่ยนวิธีการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา โดยแบ่งการเรียนออกเป็น 2 ช่วง และเรียนในรายวิชาที่ตนถนัดหรือมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีก่อน เพราะเชื่อว่าสามารถจะทำคะแนนในการสอบได้มากยิ่งขึ้น ในการสมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในรอบแรก ส่วนวิชาที่เหลือจะเรียนเพิ่มเติมในการเปิดสอนในคอร์สต่อไป

2.3 การเลือกสถานที่เรียนกวดวิชา นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลและเกิดการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และรุ่นพี่เป็นหลัก โดยเฉพาะการแนะนำและให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่ง ส่วนการพิจารณาคัดเลือกอาจารย์ผู้สอน การตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนกวดวิชา ขึ้นกับอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนสอนประจำอยู่ที่ไหนเป็นหลัก กล่าวคือนักเรียนแต่ละคนจะทราบดีว่าหากตนต้องการเรียนกวดวิชาในรายวิชานี้ ควรไปเรียนที่ไหนกับผู้สอนคนใด จึงไม่ได้ยึดติดกับชื่อเสียงของโรงเรียนกวดวิชา แต่พิจารณาจากตัวผู้สอนเป็นสำคัญ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนกวดวิชา และการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อดึงดูดใจให้ผู้เรียนตัดสินใจในการเลือกเรียนในแต่ละแห่ง เช่น สถานที่ตั้งของโรงเรียนกวดวิชาที่อยู่ในแหล่งชุมชนใกล้โรงเรียนขนาดใหญ่และระยะการเดินทางมาเรียน รวมทั้งการกำหนดค่าเล่าเรียนในแต่ละรายวิชา หรือแม้กระทั่งคุณภาพของสื่อและเอกสารประกอบการสอนไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาแต่ละแห่ง ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 กระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนรูปแบบการคัดเลือกเข้าเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่ โดยคิดสัดส่วนคะแนนที่ได้จากโรงเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่จะเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจเรียนกวดวิชา ส่งผลให้นักเรียนเห็นความสำคัญกับการเรียนกวดวิชาตอนเย็นกับครูในโรงเรียนมัธยมเพิ่มขึ้น เพราะอาจส่งผลดีต่อคะแนนที่จะได้ในชั้นเรียน แม้ว่าจะเป็นดีให้นักเรียนหันกลับมาสนใจการสอนของครูในโรงเรียนมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนตัดสินใจเลิกเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาแต่ประการใด โดยให้เหตุผลว่าการสอนของครูในโรงเรียนยังเน้นการอธิบาย และรายละเอียดเนื้อหามากเกินไปยังไม่มุ่งประเด็นสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่ครูในโรงเรียนมัศึกษามีความเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสอนกวดวิชา ส่งผลดีต่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพราะมีโอกาสในการแสวงหาความรู้และ ค้นคว้ามากขึ้น โดยเฉพาะแนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่ต้องใช้การประมวลผลความรู้ในการแก้ปัญหาโจทย์ข้อสอบ

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 "เพื่อศึกษาค่านิยม ที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการศึกษาพบว่าค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เกิดจากนักเรียนมีความเชื่อ 8 ประการ สามารถสรุปโดยแยกในแต่ละประเด็นดังนี้

3.1 มีการสอนเทคนิคคิดลัดของโรงเรียนกวดวิชา

การสอนเทคนิคคิดลัดเป็นสิ่งที่นักเรียนเชื่อว่าจะได้รับจากการสอนในโรงเรียนกวดวิชา เพราะการสอนที่แนะนำสูตรการคำนวณที่ใช้เวลาน้อยที่สุดในการทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ถือเป็นข้อได้เปรียบคนที่ไม่ได้เรียนกวดวิชา โดยปกติแล้วสูตรหรือเทคนิควิธีการคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดัดแปลงมาจากความรู้พื้นฐานที่มีการสอนอยู่แล้ว ดังนั้นหากนักเรียนไม่มีความเข้าใจพื้นฐานที่ดีมาก่อน การอาศัยสูตรคิดลัดที่โรงเรียนกวดวิชาสอนแทบจะนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้ หรืออาจนำไปใช้ในเงื่อนไขและสถานการณ์ที่ผิดได้ แต่อย่างไรก็ตามการสอนเทคนิคการทำโจทย์โดยอาศัยประสบการณ์ของผู้สอน ซึ่งสอนในระดับมหาวิทยาลัยมาใช้ รวมทั้งการสอน เพื่อให้นักเรียนพิจารณาและคัดเลือกตัวลงในข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย สามารถช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจคัดเลือกข้อสอบที่ถูกต้องได้ โดยไม่ได้มีความรู้ในเนื้อหาที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ตามหากเนื้อหาวิชาที่ต้องอาศัยการจำเนื้อหาเป็นหลัก ลักษณะการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนกวดวิชาไม่แตกต่างกัน

3.2 วิธีการสอนโดยเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียน

ลักษณะการสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเชื่อว่าโรงเรียนกวดวิชาสามารถจัดการเรียนการสอนตามที่ตนต้องการได้ ทั้งนี้เพราะลักษณะการออกข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวัดกระบวนการคิด และอาศัยความเข้าใจในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และนำความรู้ที่เรียนมาตลอดหลักสูตรมาใช้ร่วมกันในการแก้ปัญหาโจทย์ ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีข้อจำกัดในเรื่องของเนื้อหาวิชาที่ระบุชัดเจนว่าในแต่ละชั้นเรียนประกอบไปด้วยเนื้อหาใดบ้าง ข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลให้ครูไม่สามารถเชื่อมโยงการสอนเนื้อหาทั้งหมดที่มีในหลักสูตรได้ นักเรียนเองก็ยังเรียนเนื้อหาไม่ครบตลอดหลักสูตร การสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทำได้เพียงการเชื่อมโยงเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่สอนอยู่เท่านั้นและยังขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครูแต่ละคนด้วย เหตุผลดังกล่าวทำให้นักเรียนเชื่อว่าวิธีการสอนโดยการเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนทั้งหมดที่เรียนมา จะสามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ผ่านมามีวิธีการเรียนที่อาศัยทักษะการจำเป็นหลัก ขาดความ

สนใจและฝึกฝนทักษะการแก้ปัญหาโจทย์ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาได้ด้วยตนเอง ในขณะที่โรงเรียนกวดวิชามีเป้าหมายการสอนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องสอนเนื้อหาให้ครบทุกประเด็นที่มีการออกข้อสอบ จึงใช้วิธีการสอนโดยการเชื่อมโยงเนื้อหาทั้งหมดในหลักสูตร และหมวดประเด็นที่สำคัญโดยอาศัยแนวข้อสอบเก่าในการสอน พร้อมทั้งอธิบายแนวคิดในการแก้ปัญหาโจทย์ จึงนับว่าเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนในการทบทวนเนื้อหา ประกอบกับเป็นการเรียนเนื้อหาที่เคยเรียนมาก่อนทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาโดยเฉพาะประเด็นที่มีความสำคัญมากขึ้น

3.3 จุดมุ่งหมายการสอนต่างกันระหว่างโรงเรียนกวดวิชาและโรงเรียนมัธยมศึกษา

การวางจุดประสงค์การสอนของโรงเรียนกวดวิชาเน้นที่ผลลัพธ์คือหลังจากเรียนแล้วให้ผู้เรียนสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการทำข้อสอบโดยยึดแนวข้อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับแนวข้อสอบมากขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยตรงจึงทำให้นักเรียนเชื่อตนเองมีโอกาสทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ได้มากกว่าคนที่ไม่ได้เรียนกวดวิชา ในขณะที่การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีจุดมุ่งหมายการสอนเพื่อต้องการพัฒนาผู้เรียนในแง่กระบวนการคิดเป็นและแก้ปัญหาได้ เป็นคนดีของสังคม ทำให้นักเรียนคิดว่าเป็นสิ่งที่อยู่ไกลตัวเป็นเรื่องของนามธรรม ไม่สามารถสัมผัสได้ ดังนั้นการวางจุดมุ่งหมายการเรียนที่ต่างกันส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง กับการสอนในโรงเรียนกวดวิชาดังนี้ (1) การเน้นการปฏิบัติการทดลอง (2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมีความสนิทสนมมากกว่า (3) การจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และ (4) การมอบหมายงานส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะในปฏิบัติมีมากกว่าในโรงเรียนกวดวิชา และนักเรียนทุกคนเชื่อว่าการสอนในระบบยังมีความจำเป็นอยู่สิ่งเหล่านี้ไม่มีในโรงเรียนกวดวิชา แต่ขณะเดียวกันการสอนในระบบโรงเรียนยังไม่สามารถทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในความรู้ที่ได้รับว่าเพียงพอหรือไม่สำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

3.4 คุณภาพการสอนที่ดีของอาจารย์มหาวิทยาลัย

ความสามารถของครูในโรงเรียนกวดวิชาโดยส่วนใหญ่ที่มาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง หรือจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ประจำจังหวัด สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนได้ใน 3 ประการคือ (1) สามารถสอนเนื้อหาได้ตรงและครอบคลุมเนื้อหาทุกประเด็นในการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะการบรรยายละเอียดเนื้อหา

การสอบเข้ามหาวิทยาลัย และการสอนที่กระทำในเชิงธุรกิจ ทำให้ผู้เรียนมั่นใจว่าผู้สอนน่าจะสอนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ (2) สามารถชี้แนวในการออกข้อสอบได้ แม้ผู้สอนจะไม่ได้เป็นผู้ออกข้อสอบก็ตามแต่มั่นใจว่าการส่งมอบประสบการณ์ของผู้สอนที่ยาวนานรวมทั้งวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท-เอก และสอนอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย น่าจะมีเทคนิคและวิธีการสอนที่ดีกว่าการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตนเรียนอยู่ หรือแม้แต่ครูในโรงเรียนกวดวิชาจะมาจากโรงเรียนมัธยมที่มีชื่อเสียงแต่นักเรียนส่วนใหญ่จะตัดสินใจเลือกเรียนกับอาจารย์ที่มาจากมหาวิทยาลัยมากกว่าเพราะเชื่อว่าน่าจะมีรูปแบบเทคนิคการสอนเพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาได้ดีกว่า การสอนอาจารย์ที่มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ น่าจะไม่แตกต่างกับการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตนเรียนอยู่ (3) สามารถเลือกอาจารย์ผู้สอนได้ตามความต้องการของผู้เรียน

ในขณะที่ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลในแง่บวกตลอดเวลาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนที่ดีของครูจากคำบอกเล่าของบุตร ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อคล้อยตามบุตร โดยขาดการตรวจสอบด้วยตนเอง นอกจากนั้นสถานที่ตั้งของโรงเรียนกวดวิชาที่อยู่ในแหล่งศูนย์การศึกษา และดำเนินการสอนแบบธุรกิจจึงสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองว่าผู้สอนน่าจะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของโรงเรียนกวดวิชาว่าจะสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้หรือไม่ ในขณะที่ครูในโรงเรียนกวดวิชาเองเชื่อว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่สอนอยู่มีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับการสอนนักเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะผู้สอนรับผิดชอบสอนเฉพาะเนื้อหาในบางเรื่องที่ตนรับผิดชอบอยู่เท่านั้นไม่สามารถสอนเชื่อมโยงเนื้อหาทั้งหมดให้สอดคล้องกับแนวข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย แต่ลักษณะการสอนดังกล่าวถือว่าไม่ใช่ปัญหาการสอนของครู เพราะเนื้อหาการสอนเพียงพอแล้วสำหรับนักเรียนที่ไม่ประสงค์จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก ซึ่งผู้สอนไม่ได้สอนตรงกับสาขาที่เรียนมา แต่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษามากกว่าครูในโรงเรียนกวดวิชา และมักเน้นการสอนที่ยึดแนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นหลัก คุณภาพการสอนจึงไม่ต่างจากครูในโรงเรียนกวดวิชา เพียงแต่การสอนที่จำกัดไปด้วยผู้เรียนที่หลากหลายจึงไม่สามารถสอนเน้นเฉพาะสำหรับนักเรียนที่ประสงค์จะสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเท่านั้น

3.5 ข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยไม่กระจายเนื้อหาบทเรียน

ข้อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ (1) การกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการออกสอบครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกรมสามัญศึกษา (2) มีการกระจายเนื้อหาในบางบทเรียนไม่ทั่วถึงและมักจะทำให้ความสำคัญกับเนื้อหาบางเรื่องมากเกินไป ทำให้นักเรียนเชื่อว่า การเรียนกวดวิชาสามารถทำให้ตนเองมีความคุ้นเคยกับแนวข้อสอบมากขึ้น (3) ลักษณะข้อสอบที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทดลอง มีผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ละเลยความสำคัญกับการสอนในชั้นเรียน ขาดการฝึกทักษะกระบวนการคิดค้นคว้าซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ (4) อาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในออกข้อสอบ ในขณะที่ครูในโรงเรียนมัธยมซึ่งเป็นผู้สอนโดยตรงไม่มีโอกาสในการออกข้อสอบเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการออกข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย

3.6 การกวดวิชาไม่ได้ยืนยันว่าจะทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

ความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยขึ้นกับความสามารถของนักเรียนเป็นหลัก โดยเฉพาะความรู้ที่ได้สะสมมาตลอดการเรียนการสอนในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่การมีโอกาสเรียนกวดวิชาซึ่งเป็นการเรียนซ้ำในสิ่งที่เคยเรียนมาก่อนและเน้นในประเด็นที่มักใช้ในออกข้อสอบ ดังนั้นการเรียนในโรงเรียนกวดวิชาผู้เรียนจึงไม่ได้รับความรู้ใหม่นอกเหนือจากหลักสูตรที่กำหนดไว้ แต่ผลทางอ้อมที่ได้รับจากการเรียนคือช่วยกระตุ้นให้กลับไปอ่านหนังสือ และทบทวนสิ่งที่เรียนมาได้ง่ายขึ้น รวมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่ชัดเจนในการเรียนกวดวิชาเป็นการบังคับให้ผู้เรียนมีเวลาทบทวนเนื้อหามากขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่จึงเชื่อว่าหากใช้เวลาที่เหลือในการทบทวนและศึกษาด้วยตนเองตามแนวทางที่ได้รับจากครูในระบบโรงเรียนอย่างจริงจังแล้ว ย่อมมีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เช่นกัน การได้รู้แนวข้อสอบเป็นเพียงสิ่งที่ได้เปรียบคู่ต่อสู้ในการสอบเท่านั้น การเรียนกวดวิชาจึงไม่ได้ยืนยันว่าผู้เรียนจะสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

3.7 การกวดวิชาไม่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน และครอบครัว

การแข่งขันในเรื่องการเรียนที่สูงมากย่อมก่อให้เกิดความเครียดแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ดังนั้นการเตรียมตัวในการอ่านหนังสือทบทวนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รวมทั้งการตัดสินใจเรียนกวดวิชาเป็นทางหนึ่งของผู้ปกครองเชื่อว่าสามารถลดความเครียดลงได้ ถึงแม้การเรียนกวดวิชาจะทำให้ผู้เรียนต้องสละเวลาส่วนหนึ่งให้กับการเรียนนอกระบบก็ตาม นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับว่าตนเองยังสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนได้ตามปกติ มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ กับกลุ่มเพื่อนได้เหมือนเดิม ในขณะที่ผู้ปกครองเองเข้าใจสภาพ

การแข่งขันว่า ผู้ที่จะมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้จำเป็นต้องทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้กับ การเรียน เพื่อให้บุตรมีเวลาเตรียมตัวอย่างเต็มที่ซึ่งไม่ได้มอบหมายงานให้รับผิดชอบมากนัก ด้วยเกรงว่าจะทำให้นักเรียนเหนื่อยจนเกินไปไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน ทั้งในโรงเรียนและ การเตรียมตัวสำหรับการสอบ ในขณะที่นักเรียนบางคนมาอาศัยอยู่ในหอพัก หรือบ้านญาติ จึงมีเวลาเต็มที่ในการจัดวางแผนการทำกิจกรรมในแต่ละวัน

3.8 การกวดวิชาเป็นการลงทุนทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่คุ้มค่า

การที่นักเรียนและผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยปิดของรัฐที่มีชื่อเสียง เพราะต่างเชื่อว่าคนที่สำเร็จการศึกษาในระดับ มหาวิทยาลัย มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตและมีอนาคตที่ดี นักเรียนกลุ่มศึกษาจึงเชื่อว่าการลงทุนเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย หากผลการเรียน กวดวิชาไม่ได้ทำให้ตนเองสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นวิธีการเตรียมตัวที่ดีที่สุด แล้ว ในขณะที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดคือการให้การสนับสนุนในเรื่อง ค่าเล่าเรียนอย่างเต็มที่หรือแม้กระทั่งผู้ปกครองที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ที่โรงเรียนกวดวิชาตั้งอยู่ จะต้องจ่ายเงินในเรื่องที่พักในช่วงที่บุตรมาเรียนกวดวิชาก็ตาม ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนยัง สนับสนุนในการจัดหาสื่อประกอบการเรียนเพิ่มเติมที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับบุตร ในขณะที่บางครอบครัวอาจมีฐานะเศรษฐกิจจะไม่ดีนัก แต่ก็พยายามส่งบุตรให้เรียนกวดวิชา รวมทั้งการวางแผนและเตรียมเงินค่าเล่าเรียนไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นทุนสำหรับการศึกษาของบุตร แม้ในบางครอบครัวจะได้รับการช่วยเหลือจากญาติในการสนับสนุนค่าเล่าเรียนบ้าง แต่ก็ไม่มากนักจึงเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้ส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นกลยุทธ์การตลาดของโรงเรียน กวดวิชาเองที่ยืดหยุ่นการจ่ายค่าเล่าเรียนหรือลดค่าเล่าเรียนต่อรายวิชาหากสมัครเรียนในหลาย วิชา เพื่อให้อยู่ในวิสัยที่ผู้ปกครองสามารถจ่ายค่าเล่าเรียนได้โดยไม่หนักจนเกินไปในครั้งเดียว

อย่างไรก็ตามผลการเรียนกวดวิชาของบุตรก่อนหน้านี้มีผลทำให้เกรดในโรงเรียนสูงขึ้น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนโดยหันมาสนใจกับการเรียน มีการทบทวนบทเรียน มากขึ้น ทำให้ผู้ปกครองมั่นใจว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีนั้น เป็นผลมาจากการเรียน กวดวิชา ถึงแม้จะไม่ได้คาดหวังหรือมั่นใจว่าผลการเรียนกวดวิชาจะทำให้บุตรสอบเข้า มหาวิทยาลัยได้ แต่ก็เต็มใจให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ อย่างน้อยก็เพื่อเป็นการให้กำลังใจให้กับ บุตรของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น เมื่อพิจารณาเชื่อมโยง และมองในภาพรวมแล้วพบว่า มีประเด็นสำคัญ ๆ ที่จะอภิปราย ดังนี้

1. สภาพเงื่อนไขและความจำเป็นในการเรียนกวดวิชา

1.1 ความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาตนเองให้มีทักษะ และความคุ้นเคยกับข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้นักเรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียนกวดวิชา แม้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตนเรียนอยู่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีแล้วก็ตาม การเรียนกวดวิชาไม่ได้มีบ่งบอกว่าการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาล้มเหลว โดยเฉพาะความรู้ที่ได้รับจากการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพียงพอสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่เหตุผลของการมาเรียนกวดวิชามาจากความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะในคณะที่มีคะแนนสอบเข้าสูง และเป็นที่ยอมรับของนักเรียนส่วนใหญ่ และเนื่องจากสภาพการแข่งขันที่มีสูง เป็นตัวแปรหนึ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเห็นถึงความจำเป็นต้องเรียนกวดวิชาเพิ่มเติม

นอกจากนั้นเงื่อนไข และกระแสของสังคมที่ให้ความสำคัญกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้นักเรียนเกิดความไม่มั่นใจในตนเอง เก่งว่าตนเองจะเรียนไม่ทัน หรือแข่งกับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่เรียนกวดวิชามาก่อนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนที่ดีของครูในโรงเรียนกวดวิชา กระตุ้นให้มีความต้องการเรียนกวดวิชามากขึ้น เพื่อสร้างโอกาสให้เท่าเทียมกับผู้อื่น รวมทั้งพฤติกรรมส่วนตัวของนักเรียนส่วนใหญ่ยังเตรียมตัวไม่พร้อมสำหรับการสอบแข่งขัน ไม่สามารถควบคุมตนเองให้สนใจการเรียนตลอดเวลา ขาดการทบทวนเนื้อหาบทเรียน และฝึกทักษะในการคิดแก้ปัญหาโจทย์ตัวอย่างข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วยตนเอง ดังนั้นการเรียนกวดวิชาจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยเติมความบกพร่องของตนเองได้

1.2 การวางจุดมุ่งหมายการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยไว้เพียงเป้าหมายเดียว และขาดการวางแผนในเรื่องการศึกษาต่อหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะหากพลาดหวังการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่นักเรียนบางคนกำหนดให้ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นตัวกำหนดในการเรียนกวดวิชาในคอร์สต่อไปอีกหรือไม่ หากพลาดหวังในปีนี้และยังยืนยันจะสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยต่อไปในปีถัดไป และใช้ช่วงเวลาที่เหลือในการเรียนกวดวิชาเพียงอย่างเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังมองว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นสิ่งเดียวที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษา ในขณะที่นโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาอุดมศึกษา ระบุอย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่ควรเป็นเป้าหมายเพียงประการเดียวของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงควรเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกของงานด้วย (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543 : 13) ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ ประกอบ คุณารักษ์และคณะ ซึ่งศึกษาสภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่า คุณภาพของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนหนึ่งมุ่งเน้นการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ทำให้ละเลยเนื้อหาความรู้ การฝึกทักษะ และประสบการณ์บางส่วนที่ควรจะได้รับ ทำให้มีพื้นฐานความรู้ไม่ได้มาตรฐานสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา (ประกอบ คุณารักษ์ และคณะ, 2543 : 51)

1.3 พฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน จากข้อมูลการศึกษาพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการคล้อยตามกลุ่ม โดยเฉพาะการตัดสินใจเรียนกวดวิชาเมื่อเห็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนต่างหันมาให้ความสนใจกับการเรียนกวดวิชา จึงเกิดการคล้อยตาม โดยเฉพาะจากข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาจึงทำให้ตัดสินใจเรียนกวดวิชาด้วย โดยไม่มองถึงความจำเป็นมากนัก โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อนประมาณ 3-4 คน และสมัครเรียนในรายวิชาเดียวกัน และสถานที่เรียนกวดวิชาเดียวกัน สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่คล้อยตามกลุ่มได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไวเฟลและฮาลเลอร์ (Woefel and Haller, 1971 อ้างจาก ศุภิมา นฤมล, 2531 : 43) ที่กล่าวว่าอิทธิพลของบุคคลสำคัญ (Significant Other) แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ เป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบ (Comparison) และมีอิทธิพลทางด้านความคิด ความเชื่อ ดังนั้นจากการศึกษาครั้งนี้จึงยืนยันได้ว่า นักเรียนจะใช้กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบกับตน ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเลือกเรียนกวดวิชา การเลือกรายวิชาเรียน การเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาหรือแม้กระทั่งการเลือกอาจารย์ผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงอิทธิพลทางสังคม (Social Influences) ว่าเป็นการกระทำของคนโดยคนหนึ่ง หรือหลายคนเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแนวคิดหรือความรู้สึกของคนอื่น และอิทธิพลทางสังคมจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม การคล้อยตาม ใน 3 รูปแบบ คือการคล้อยตาม (Conformity) การยอมทำตาม (Compliance) และการเชื่อฟัง (Obedience) (ศักดิ์ไทย สุรกีจาวร ,2542 : 174)

1.4 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่งผลต่อการเรียนเรียนกวดวิชา

1.4.1 มาตรฐานและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชา ซึ่งได้รับความนิยมในปัจจุบันเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงมาตรฐานและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในระบบที่ยังมีข้อบกพร่องบางประการ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่มีความประสงค์ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จากข้อมูลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ความแตกต่างในมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียน ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองเกิดค่านิยมที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง โดยเฉพาะการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ถือว่าเป็นจุดเชื่อมต่อในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากชื่อเสียงและประวัติการก่อตั้งมานาน รวมทั้งจำนวนนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ในแต่ละปี รวมทั้งประสบการณ์โดยตรงที่ผู้ปกครองบางคนเคยเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก่อน จึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองมากขึ้น จึงพยายามให้บุตรได้มีโอกาสเข้ามาเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อหวังให้บุตรได้รับประสบการณ์รวมทั้งคุ้นเคยกับบรรยากาศการแข่งขันที่จะคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น และจากรายงานผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยฮ่องกง เรื่องสถาบันสอนกวดวิชาทั่วโลก พบว่านักเรียนในทวีปเอเชีย ส่วนใหญ่นิยมเรียนกวดวิชามากที่สุด โดยประเทศที่มีการเรียนกวดวิชา มาก มักจะมีโรงเรียนที่มีคุณภาพจำนวนจำกัด และมีคุณภาพแตกต่างกัน (सानปฏิรูป, 2543 : 9)

1.4.2 การจัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

โรงเรียนมัธยมศึกษาในการศึกษาค้นคว้า นี้ ได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่การปฏิบัติยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาอาจจะยังแสดงบทบาทไม่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากครูยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน ยังปล่อยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติเพียงฝ่ายเดียว ขาดการควบคุมดูแลแนะนำ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม แม้ผู้เรียนจะยอมรับว่าการจัดรูปแบบการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนจะได้รับประโยชน์มากขึ้น ผิดให้คิดเป็นระบบมากขึ้น และไม่เน้นความจำ แต่กระบวนการดังกล่าวต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนานจึงไม่เป็นที่ต้องการของผู้เรียน เนื่องจากนักเรียนกลุ่มศึกษายังประสงค์ให้ครูสอนเนื้อหาให้มากที่สุด เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแน่จะเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้การจัดกิจกรรมดำเนินไปตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยครูควรพิจารณารูปแบบและความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาที่สอน เพราะลักษณะเนื้อหาวิชาการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีการใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานก่อน และนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาใช้ในกระบวนการให้เหมาะสม เช่น อาจเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน การฝึกทักษะการทำงานและอภิปรายกลุ่ม รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมควรต้องใช้เวลามากขึ้น และควรคำนึงถึงจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องที่มีอยู่เป็นจำนวนมากจะสามารถดำเนินการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ในระดับใด อย่างไรก็ตาม ในอนาคตการเรียนการสอนแบบเก่าที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางจะต้องเปลี่ยนไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้วางแนวทางการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ในขณะที่เป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มศักยภาพ ประเมินผลการเรียนจากการปฏิบัติจริง ปรับบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ชี้แนวทางในการเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 8) ดร.รุ่ง แก้วแดง (2543 : 104) ได้เสนอแนวทางสำหรับการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางว่า ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Facilitator) ร่วมในการวางแผนการเรียน การปฏิบัติทดลอง และเรียนรู้ไปด้วยกัน นักเรียนเองอาจมีโอกาได้เรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่อยู่มากมาย จากสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วิดีโอ หรืออื่น ๆ นักเรียนบางคนจึงมีโอกาที่จะเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้มากกว่าครู ที่สำคัญครูต้องมีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ส่งเสริมให้ศิษย์ให้เรียนและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ในอดีตการจัดการศึกษาที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง การกำหนดเนื้อหา วิธีสอน รวมทั้งการประเมินผลผู้เรียนเป็นหน้าที่ของครูเพียงฝ่ายเดียว เรียนรู้จากสิ่งที่ครูบอก ทดสอบความจำในสิ่งที่สอน ปัญหาดังกล่าวทำให้นักเรียนคิดเองไม่เป็น ทำเองไม่เป็น และไม่รู้จักวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพราะพึ่งความรู้จากครูมาโดยตลอด และไม่อาจเลือกเรียนตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง

หากพิจารณาถึงระบบการสอนในโรงเรียนกวดวิชา พบว่ามีลักษณะการสอนที่ยังเน้นครูทำหน้าที่ให้ความรู้เป็นหลัก การสอนมีลักษณะบรรยายเป็นส่วนใหญ่ แต่ละห้องจึงมีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ไม่มีสื่อและอุปกรณ์การสอนที่เสริมให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและซักถามน้อยมาก เนื่องจากต้องเร่งรีบสอนเนื้อหาให้ครบตามประเด็นที่ใช้ในการออกข้อสอบ ผู้เรียนจึงไม่มีโอกาสในการฝึกทักษะวิธีคิดแก้ปัญหาโจทย์ เป็นเพียงรับฟังเทคนิคที่ผู้สอนแนะนำเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผลการเรียนกวดวิชาจึงไม่ได้เป็นตัวชี้วัดว่าจะทำให้ผู้เรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องนำเทคนิคการถ่ายทอดที่รับฟังมาฝึกทำโจทย์ตัวอย่างด้วยตนเองจึงจะประสบความสำเร็จจากการเรียนกวดวิชา นอกจากนี้ระบบการประเมินผลการเรียน ที่เชื่อว่าเป็นการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนถือได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาแทบจะไม่ให้ความสำคัญ คงมีเพียงการประเมินการสอนของอาจารย์เท่านั้น และมักจะทำการประเมินหลังจากสิ้นสุดการสอนในแต่ละคอร์ส

1.4.3 การรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าเรียนสายวิทยาศาสตร์

ระบบการสอบคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปัจจุบันใช้ระบบการสอบข้อเขียน ซึ่งเป็นการวัดความรู้ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นนักเรียนคนหนึ่งสามารถทำคะแนนสอบคัดเลือกได้สูงกว่ายอมมีสิทธิเข้าเรียน วิธีการคิดคะแนนสอบทำโดยนำคะแนนสอบที่ได้ในแต่ละวิชามารวมกันแล้วจัดลำดับผู้เรียนจากคะแนนมากที่สุดถึงต่ำสุดแล้วทำการตัดคะแนนตรงตำแหน่งที่โรงเรียนจะสามารถรับได้ เนื่องจากวิธีการดังกล่าว ทำให้มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่มีคะแนนสอบเข้ามาได้โดยทำคะแนนสอบในรายวิชาที่มีความจำเป็น สำหรับการเรียนต่อในสายวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องการลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นนักวิทยาศาสตร์ มีความใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา และชอบค้นคว้า ศึกษาทดลอง แต่ด้วยระบบการสอบที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกผู้เรียนโดยพิจารณาความเหมาะสมของผู้เรียน เป็นเหตุให้ผู้เรียนที่เข้ามาไม่มีคุณลักษณะตามที่ควรจะเป็น และปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียน โดยเฉพาะผู้เรียนส่วนใหญ่ยังต้องการให้ครูทำหน้าที่สอนเนื้อหาให้ตลอดเวลา มีวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองน้อยมาก รวมทั้งยังขาดจินตภาพในการเรียนสายวิทยาศาสตร์ ซึ่งพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการทดลองทางวิทยาศาสตร์ และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนเพื่อค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพียงแต่ต้องการความรู้ที่สำเร็จรูปเพื่อใช้ในการสอบเท่านั้น โดยเฉพาะความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

1.4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์

ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ในอดีตได้ถูกแปรเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม ความสนิทสนมคุ้นเคยกัน และเต็มใจถ่ายทอดวิชาความรู้ให้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ศิษย์ไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ รวมทั้งเป็นที่พึ่งพาของศิษย์มีน้อยลง โดยเฉพาะนักเรียนบางคนยืนยันว่าหากตนเองไม่เข้าใจเนื้อหาการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่มักจะนำปัญหาและข้อสงสัยเหล่านั้นมาสอบถามครูในโรงเรียนกวดวิชา ข้อมูลดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความสนิทสนมและความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกันมีน้อยลง อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับนักเรียนยังมีความหลากหลายและขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของครูแต่ละคนด้วย นักเรียนส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าครูในโรงเรียนมัศึกษายังมีความเป็นครูสูงกว่าครูในโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งผู้เรียนแทบจะไม่มีใครผูกพันกับผู้สอนเลย บทบาทของครูแปรเปลี่ยนไปเป็นความสัมพันธ์ในเชิงหน้าที่ และบทบาทที่แตกต่างกัน ความรักความเอาใจใส่และความใกล้ชิดไม่สามารถสัมผัสได้ในโรงเรียนกวดวิชา แต่อย่างไรก็ตามผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้คาดหวังว่าการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองกับครูในโรงเรียนกวดวิชาจะส่งผลดีต่อการเรียน

2. กระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา

2.1 กระบวนการตัดสินใจในการเลือกสถานที่เรียนกวดวิชา และการคัดเลือก

อาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมการเลือกโดยการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ โดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับต่ำ จึงควรพิจารณาความรู้พื้นฐานเดิมของตนเองอยู่ในระดับใด เพราะหากตัดสินใจเรียนกวดวิชากับกลุ่มเพื่อนที่มักเลือกอาจารย์ในโรงเรียนกวดวิชาที่การสอนเฉพาะการฝึกหัดทำข้อสอบเพียงเดียว อาจทำให้ไม่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการเรียนกวดวิชา ดังนั้นควรพิจารณาคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่ไม่ได้มุ่งเน้นการสอนเฉพาะข้อสอบเท่านั้น แต่มีการอธิบายเนื้อหาในรายวิชาที่เรียนมามากขึ้นเพื่อจะได้มีโอกาสในการทบทวนเนื้อหาอีกทางหนึ่งด้วย

2.2 ระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยระบบใหม่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา

ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันซึ่งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยกำหนดเวลาสอบปีละ 2 ครั้ง คือในเดือนตุลาคม และเดือนเมษายนของทุกปี และเริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา พบว่าระบบดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะการแบ่งช่วงเวลาในการเรียนกวดวิชาออกเป็น 2 ช่วง และเน้นเรียนในรายวิชาที่ตนเองถนัดก่อนและคาดว่าจะทำคะแนนในการสอบครั้งแรกได้ดีกว่า

ส่วนรายวิชา ที่เหลือจะเรียนกวดวิชาในช่วงหลัง จึงพบว่านักเรียนมีการเรียนกวดวิชาหลายวิชา มากขึ้นไม่ใช่เฉพาะรายวิชาที่ต้องอาศัยทักษะการคำนวณเท่านั้น

นอกจากนั้น การแจ้งคะแนนผลการสอบ ถือเป็นกรให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการตัดสินใจเรียนกวดวิชาในรายวิชาที่ทำคะแนนได้ไม่ดี เพื่อสมัครสอบในรายวิชาดังกล่าวใหม่อีกครั้ง ดังนั้นการแจ้งคะแนนดูเหมือนจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเรียนกวดวิชามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผลดีของการแจ้งคะแนนแก่ผู้สอบ สามารถทำให้นักเรียนนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนของตนเองได้

อย่างไรก็ตามการสอบคัดเลือกระบบใหม่ได้ใช้คะแนนสอบ จากหลายแหล่ง มากขึ้น โดยมีการกำหนดน้ำหนักคะแนนจากโรงเรียน ร้อยละ 10 โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) และคะแนนเรียงลำดับภายในโรงเรียนเทียบอัตราร้อยที่เรียกว่าเปอร์เซนไทล์ แรงค์ (Percentile Rank) ถือได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ปกติมากขึ้น นักเรียนกลับมาให้ความสำคัญกับการเรียนในระบบมากขึ้น แทนที่จะให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชา แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนบางคนเริ่มให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชากับครูในโรงเรียนที่ตนเรียนอยู่มากขึ้น โดยเฉพาะการเรียนหลังเลิกเรียนในตอนเย็นควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาในห้องเรียน เพราะจะส่งผลดีต่อเกรดที่จะได้รับสูงขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อการคิดน้ำหนักคะแนนในการสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ถึงแม้ระบบการสอบคัดเลือกระบบใหม่ในปัจจุบันจะไม่ใช่วิธีที่สมบูรณ์ที่สุด แต่นับว่าเป็นก้าวแรกของการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อโครงสร้างการศึกษาอื่น ๆ และเริ่มดำเนินการมาได้ระยะหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการคัดเลือกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้คนที่ดีที่ที่สุดเหมาะสมที่สุดเข้าสู่ระบบการศึกษาต่อไป (ประกอบ คุปรัตน์, 2542 : 103) ดังที่ ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย (2542 : 2) ได้กล่าวในการสัมมนาทางวิชาการ สู่เส้นทาง การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ครั้งที่ 3 เรื่องการคัดเลือกนักเรียนระบบใหม่ : GPA และ PR สำคัญ อย่างไร เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2542 ได้กล่าวว่า การสอบคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาในแต่ละระดับ การศึกษานั้น ข้อสำคัญจะต้องไม่ไปทำลายเจตนารมณ์ของการศึกษาในระดับก่อนหน้านั้น การสอบเข้ามหาวิทยาลัยต้องไม่ทำลายปรัชญาของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการทำให้เด็กละทิ้งการเรียนตามหลักสูตรหันมาตั้งหน้าตั้งตากวดวิชา และให้ความสำคัญ เฉพาะบางรายวิชา เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้เท่านั้น

3. ค่านิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1 การกวดวิชาเป็นการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่า

ผลเสียทางด้านเศรษฐกิจของการกวดวิชา คือทำให้ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ค่าเล่าเรียน รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น แต่จากผลการศึกษาลดพบว่า ผู้ปกครองกลับมีความพอใจและเต็มใจให้การสนับสนุนบุตรเรียนกวดวิชาอย่างเต็มที่ ในขณะที่นักเรียนยังคงเชื่อว่าการเรียนกวดวิชาอาจมีส่วนช่วยในการเพิ่มความรู้ให้สูงขึ้น และเพิ่มโอกาสในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่ผู้ปกครองยังขาดการติดตามหรือสอบถามและมีข้อมูลไม่มากนักเกี่ยวกับการสอนในโรงเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะความรู้ที่บุตรตนเองจะได้รับเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ต้องเสียไปเป็นจำนวนมากว่าคุ้มค่าหรือไม่ แม้นในสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำแต่ผู้ปกครองก็พยายามทุกวิถีทางที่จะให้บุตรมีโอกาสเรียนกวดวิชา ในบางครอบครัว มีการวางแผนการใช้จ่ายที่รัดกุมขึ้นเพื่อนำมาจุนเจือจ่ายค่าเล่าเรียนกวดวิชา แต่ผู้ปกครองก็ทำด้วยความเต็มใจ แม้นจะไม่มั่นใจมากนักถึงผลที่จะได้รับจากการเรียนกวดวิชาว่าจะทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แต่กลับคิดว่าเป็นวิธีการเดียวที่สามารถสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้บุตรฝ่าฟันไปให้ถึงจุดมุ่งหมายได้ ดังนั้นผู้ปกครองจึงมักไม่ได้มอบหมายงานให้บุตรรับผิดชอบช่วยเหลือครอบครัว หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้บุตรมีเวลาอย่างเต็มที่ในการเตรียมตัวสอบ ประกอบกับการมาเรียนกวดวิชาซึ่งต้องใช้เวลาตลอดทั้งวันในวันหยุด และต้องใช้เวลาสำหรับเดินทาง จึงไม่ได้มอบหมายงานให้บุตรต้องรับผิดชอบ

แม้นทางโรงเรียนกวดวิชาจะไม่ได้รับประกันว่า เมื่อผู้เรียนลงทุนสมัครเรียนกวดวิชาแล้วจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ตามที่ต้องการเสมอไป เพราะการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยแต่ละปี มีจำนวนที่รับได้อย่างจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการ และมีอัตราการแข่งขันที่สูง ดังนั้นผู้ที่เรียนกวดวิชาแล้วยังมีโอกาสสูงที่จะพลาดหวังจากการสอบได้ ในสภาพความจริงนักเรียนและผู้ปกครองกลับให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชามากขึ้น โดยการเตรียมและวางแผนการเรียนตั้งแต่เริ่มต้นก่อนจะมีการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังนั้นนักเรียนส่วนใหญ่ในการศึกษาคั้งนี้จึงผ่านการเรียนกวดวิชามาก่อนที่จะเข้าเรียนในคอร์สการเตรียมตัวสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังนั้นจะเห็นว่ามีนักเรียนและผู้ปกครองบางคนให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชาตั้งแต่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกือบทุกรายวิชา และจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชามาตลอดเวลา

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบถึงต้นทุนพบว่ากิจการโรงเรียนกวดวิชามีการใช้ทรัพยากรน้อยกว่าการลงทุนการจัดการศึกษาในระบบ แต่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดได้ และสนองความต้องการของตลาดได้ดี เน้นเป้าหมายเพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว

ในขณะที่การจัดการศึกษาในระบบต้องใช้ต้นทุนในการศึกษาสูงมาก ทั้งด้านตัวอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์เพื่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาหลายฝ่ายในการบริหารจัดการ ที่ต้องประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของการศึกษา นอกจากนั้นจากรายงานผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยฮ่องกง เรื่องสถาบันสอนกวดวิชาทั่วโลกพบว่า ประเทศไทยมีการใช้จ่ายเงินค่าเรียนกวดวิชามากเป็น อันดับที่ 4 ของโลก โดยอันดับหนึ่ง ได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และได้หวันตามลำดับ (วลัยลักษณ์ พิริยะสุรวงศ์, 2543 : 9)

3.2 การกวดวิชาไม่ส่งผลเสียต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและครอบครัว

จากผลการวิจัยที่พบว่า การเรียนกวดวิชาไม่ได้มีผลเสียต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในโรงเรียนและครอบครัว ผู้เรียนยังคงดำเนินชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดตามปกติ จึงดูเหมือนว่าการเรียนกวดวิชาไม่ได้สร้างปัญหาให้กับผู้เรียน แต่หากพิจารณาอย่างรอบคอบพบว่า สาเหตุของความเชื่อดังกล่าวจะมาจากที่นักเรียนกลุ่มศึกษา ส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่ได้มอบหมายงานให้รับผิดชอบมากนัก และบางคนมาอาศัยอยู่หอพักหรือบ้านญาติ จึงมีเวลาเพียงพอสำหรับการเรียนกวดวิชา และทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว และการมีโอกาสเรียนกวดวิชาซึ่งถือว่าเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบแข่งขันน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถลดความเครียดจากสภาพการแข่งขันในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นอัตราการใช้เวลาของกิจการยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องและแนวโน้มสูงขึ้น

ในขณะที่บทความวิเคราะห์เชิงวิชาการ เรื่องเปรียบเทียบการเรียนกวดวิชากับการเรียนในระบบ ระบุว่า ถึงผลเสียของการเรียนกวดวิชาว่า เมื่อนักเรียนใช้เวลาให้กับการเรียนกวดวิชาแล้วสัดส่วนการใช้เวลาสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ น้อยลง รวมถึงการใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว เพราะเด็กมีเวลาให้กับพ่อแม่ และคนในครอบครัวน้อยลง ซึ่งจะทำให้เกิดความห่างเหิน เด็กอาจไม่ได้รับการปลูกฝังดูแล (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544 : 38) รวมทั้งการจัดเสวนาราชภัฏพิจารณาเรื่อง การกวดวิชาได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ ซึ่งจัดโดยสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและสวนสุนันทา เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2542 ผลจากโพลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ระบุว่า การมุ่งเรียนกวดวิชาทำให้เด็กขาดพัฒนาการในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม กลายเป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์ (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, 2542) อย่างไรก็ตามกระแสการเรียนกวดวิชาไม่ใช่ส่งผลเสียเฉพาะนักเรียนที่เตรียมตัวในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ลุกลามไปถึงกลุ่มเด็กอนุบาลที่ประสงค์จะสอบเข้าศึกษาต่อ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเรียนกวดวิชาทำให้เด็กจำนวนมากต้องเสียเงิน เสียเวลา และอาจทำให้เด็กเกิดความเครียดตั้งแต่วัยเยาว์ เนื่องจากขาดโอกาสในการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม หรือการดำเนินชีวิตอย่างอิสระตามที่วัยเด็กควรจะได้รับ

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรพิจารณาถึงกลุ่มผู้เรียนกวดวิชาไปด้วย เนื่องจาก นักเรียนกลุ่มศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีเป้าหมายการเรียนที่ชัดเจน เรียนด้วยความสมัครใจ ผู้ปกครองไม่ได้บังคับ ดังนั้นนักเรียนจึงไม่มีความเครียดจากการเรียน กลับภูมิใจและยินดีที่มีโอกาสเข้ามาเรียนกวดวิชา นอกจากนั้นใช้เวลาในการเรียนกวดวิชา ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดเรียนในโรงเรียน นักเรียนจึงมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ในโรงเรียนได้ตามปกติ และมีเวลาอยู่กับครอบครัวอยู่ตลอดเวลา จึงมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของ ครอบครัวได้ตามปกติ แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนเวลาเพื่อให้เหมาะสมและทุกคนในครอบครัว เข้าร่วมได้ตามปกติ ในขณะที่นักเรียนซึ่งมาพักอาศัยอยู่หอพักและมักอาศัยอยู่กับญาติเป็นผู้ดูแล และให้ความอบอุ่นแทนผู้ปกครองอยู่แล้ว และอาศัยวิธีการติดต่อในลักษณะการติดต่อและพูดคุย กับผู้ปกครองโดยการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนกลุ่มศึกษาเชื่อว่าการ เรียนกวดวิชาไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในโรงเรียนและครอบครัวแต่ประการใด

ข้อเท็จจริงบางประการเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา

1. ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนกวดวิชาที่ต้องรับว่าเป็นจุดเด่น ของการจัดการเรียนการสอนที่ต่างจากรูปแบบการสอนในระบบโรงเรียนคือ เน้นการติวเข้มเพื่อให้ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา โดยครูมักจะเน้นไปที่การให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการทำข้อสอบเข้า มหาวิทยาลัยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และความชำนาญในการทำข้อสอบเข้าศึกษา ดังนั้นคน ที่เรียนกวดวิชาจึงมีโอกาสทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากกว่าคนที่ไม่ได้เรียน อย่างไรก็ตาม ภาพสะท้อนจากปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสอบ เข้ามหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ได้ส่งผลให้ผู้ปกครอง และนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ยอมรับและเชื่อว่าการ เรียนกวดวิชาจะส่งผลดีต่อการสอบคัดเลือก จึงมักจะส่งบุตรหลานของตนเองให้เรียน กวดวิชา คำนิยมดังกล่าวได้ขยายวงกว้างมาสู่การศึกษาในทุกระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ ที่กล่าวว่า คำนิยมและความเชื่อ คือตัวกระตุ้นที่สำคัญ ที่สุดที่ทำให้นักเรียนหันมาเรียนกวดวิชา (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 2544 : 10)

2. การกวดวิชาเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนอ่อนสามารถได้รับการพัฒนา ความรู้เฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะเนื้อหาที่มักใช้ในการออกสอบภายในเวลาอันสั้น เพราะโรงเรียนกวดวิชามีรูปแบบการสอนที่กระชับ และสรุปเนื้อหาให้สั้น และมีลักษณะการสอน เนื้อหาที่มีความเป็นพลวัตสูง กล่าวคือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายตามแนวโน้มทิศทางของ

การออกข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในแต่ละปี ในขณะที่การเรียนในระบบ จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาแม้ว่าจะไม่พบในการออกข้อสอบก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาอย่างครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และมีเป้าหมายมากกว่าการเรียนเพื่อติวเข้มเนื้อหาความรู้เฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนจึงเกิดความเบื่อหน่ายระบบการสอนในโรงเรียน และไม่เห็นคุณค่าการเรียนเพื่อศึกษาหาความรู้เท่าที่ควร เพราะไม่เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน โดยเฉพาะผลจากการสอบเข้าศึกษาต่อ

3. เทคนิคการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาที่พยายามสอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิค

ในการเอาข้อสอบอย่างมีหลักการ แม้มันจะไม่ได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชาการมากนัก แต่อย่างน้อยก็เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง และสามารถสร้างโอกาสในการสอบแข่งขันมากขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจที่จะเข้ามาเรียนกวดวิชาเพื่อให้ได้เทคนิคดังกล่าวมากขึ้น

4. การเรียนกวดวิชาเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีคุณภาพการสอนดีเพียงใด เมื่อเทียบกับการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ยังมีความแตกต่างกัน

5. ประโยชน์ทางอ้อมที่ผู้เรียนได้รับคือ การได้มีโอกาสเข้ามาสัมผัสบรรยากาศการแข่งขัน ซึ่งอาจส่งผลดีต่อผู้เรียนในการเปรียบเทียบและประเมินความรู้ของตนเองกับกลุ่มเพื่อน ก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้ทางหนึ่ง

6. ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนกวดวิชาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานไม่ดีนัก อาจจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าและทบทวนบทเรียนด้วยตนเองมากขึ้นก่อนเข้าเรียน แม้มันการสอนในโรงเรียนกวดวิชาจะมีการปูพื้นฐานก่อนเรียน แต่เป็นเพียงการสรุปเนื้อหาสั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนนำมาเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาโจทย์ข้อสอบเท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นการอธิบายเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาเป็นหลัก ดังนั้นหากผู้เรียนไม่ได้พัฒนาตนเองควบคู่ไปด้วย การเรียนกวดวิชาอาจไม่ได้ผลตามที่ตั้งใจไว้ และเป็นการเรียนที่เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์

7. การเรียนกวดวิชาไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้อย่างแท้จริง เพราะเน้นเพียงการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ผู้ปกครองจึงควรปลูกฝังและให้การส่งเสริมและพัฒนาในด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป

8. ผู้ปกครองควรสอบถามบุตรถึงประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชา และประโยชน์หรือความรู้ที่ได้เพิ่มขึ้นจากการเรียนกวดวิชา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจส่งเสริมให้บุตรเรียนกวดวิชา หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ ที่เหมาะสมกว่า

9. นักเรียนมีค่านิยมที่จะเรียนกวดวิชากับผู้สอนที่มาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และเชื่อว่าประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา และมีความคุ้นเคยกับแนวการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสมากขึ้นในการสอบแต่ในสภาพความเป็นจริงอาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่เข้ามาสอนกวดวิชาไม่มีสิทธิ์ในการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

การเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลายเป็นค่านิยมของผู้ที่ประสงค์จะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องสร้างค่านิยม และความเชื่อที่ถูกต้องให้กับนักเรียน และผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้นำมาเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ ให้เกิดผลในทุกระดับดังนี้

1. ระดับครอบครัว ควรมีการกระตุ้นและปรับเปลี่ยนค่านิยมให้ผู้ปกครองมีทัศนคติเห็นความสำเร็จทางการศึกษาในแง่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มากกว่าการมุ่งเน้นและยอมรับยกย่องคนที่มีวุฒิการศึกษาสูง หรือคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตว่าจำเป็นต้องผ่านกระบวนการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยกระบวนการสอดแทรกผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ และสิ่งพิมพ์ทุกประเภทรวมทั้งให้ผู้ปกครองแนะนำและชี้ให้บุตรเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับ และผลเสียจากการเรียนกวดวิชา นอกจากนั้นผู้ปกครองควรส่งเสริมให้บุตรได้รับการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ เช่นพัฒนาในด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านความรู้ เพื่อให้บุตรเป็นคนดีของสังคมต่อไปในอนาคต

2. ระดับโรงเรียน ควรมีการพิจารณาและปรับเปลี่ยนนโยบายการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะนักเรียนให้ความสำคัญในการเรียนในชั้นเรียนลดลง แต่กลับให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชามากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวทางโรงเรียนควรพิจารณาแนวทางในแก้ปัญหา ดังนี้

2.1 กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย โดยเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนจัดการสอนเสริมนอกเวลา ราชการมากขึ้น และเน้นเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารรถของผู้สอนอีกทางหนึ่ง เพราะเข้าใจปัญหาการเรียนของนักเรียนได้ดีกว่าครูใน

โรงเรียนกวดวิชา

2.2 ควรสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการสอนให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อลดปัญหาการแข่งขันในการเลือกเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการศึกษาที่สูงกว่า เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนแต่ละแห่งให้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน

2.3 ควรปรับปรุงระบบการแนะแนวการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจริงจังภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ นักเรียนมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจเลือกเรียนในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น แทนที่จะมุ่งเน้นการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว

2.4 ควรจัดให้มีการทดสอบ เพื่อประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนในทุก ระดับชั้นเพื่อให้กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินศักยภาพของตนเอง ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2.5 ควรพิจารณาทบทวนหลักสูตรโครงสร้าง 3 ที่ปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องกับการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่ เพราะเป็นการเน้นให้ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.6 ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมของผู้สอนในการดำเนินการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.7 พัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้เน้นการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Learning) เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และประมวลความรู้เข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยลดการสอนเนื้อหาหลง

3. ระดับทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ควรพิจารณาระบบการสอบคัดเลือกดังนี้

3.1 เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการออกข้อสอบ เพราะเป็นผู้ที่ดำเนินการสอนโดยตรง ย่อมเข้าใจเนื้อหาที่ตนเองสอนอยู่ได้เป็นอย่างดีและสามารถออกข้อสอบที่เน้นทักษะ และกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น เพราะคลุกคลีอยู่กับนักเรียนโดยตรง ในขณะที่อาจารย์จากระดับมหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยดูแลในเรื่องความแม่นยำ ความลึกซึ้งในเนื้อหามากขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพที่ดี

3.2 เผยแพร่และจัดทำเฉลยข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอย่างเปิดเผย จากหน่วยงานของทบวงมหาวิทยาลัยโดยตรง เพื่อแก้ปัญหาการเฉลยข้อสอบที่ไม่ตรงกันของผู้จัดทำแต่ละแห่ง ซึ่งทำให้นักเรียนและครูเกิดความสับสนในการหาคำตอบที่ถูกต้อง

3.3 ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเรียนครบตามหลักสูตรชั้นมัธยมปลายคือทั้ง 6 ภาคการเรียน ต่อไป แทนที่จะได้เพียง 5 ภาคการเรียน เพราะอาจจะทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ และหันมาเตรียมตัวสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการจัดการเรียนการสอนในภาคการเรียนสุดท้าย

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของการเรียนกวดวิชา ที่มีต่อผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นที่ยืนยันถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนกวดวิชาที่มีต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

4.2 ควรศึกษาถึงพฤติกรรมการเตรียมตัวของนักเรียนในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการใช้เวลาในภาคการศึกษาสุดท้ายของการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการเตรียมตัวสำหรับการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย

4.3 ควรมีการศึกษาในลักษณะดังกล่าวเพิ่มเติมในสถานที่ใหม่ที่มีการเรียนกวดวิชา เพื่อยืนยันในผลการวิจัยให้สามารถอ้างอิงในกลุ่มนักเรียนที่เรียนกวดวิชา ในลักษณะแนวกว้างมากยิ่งขึ้น